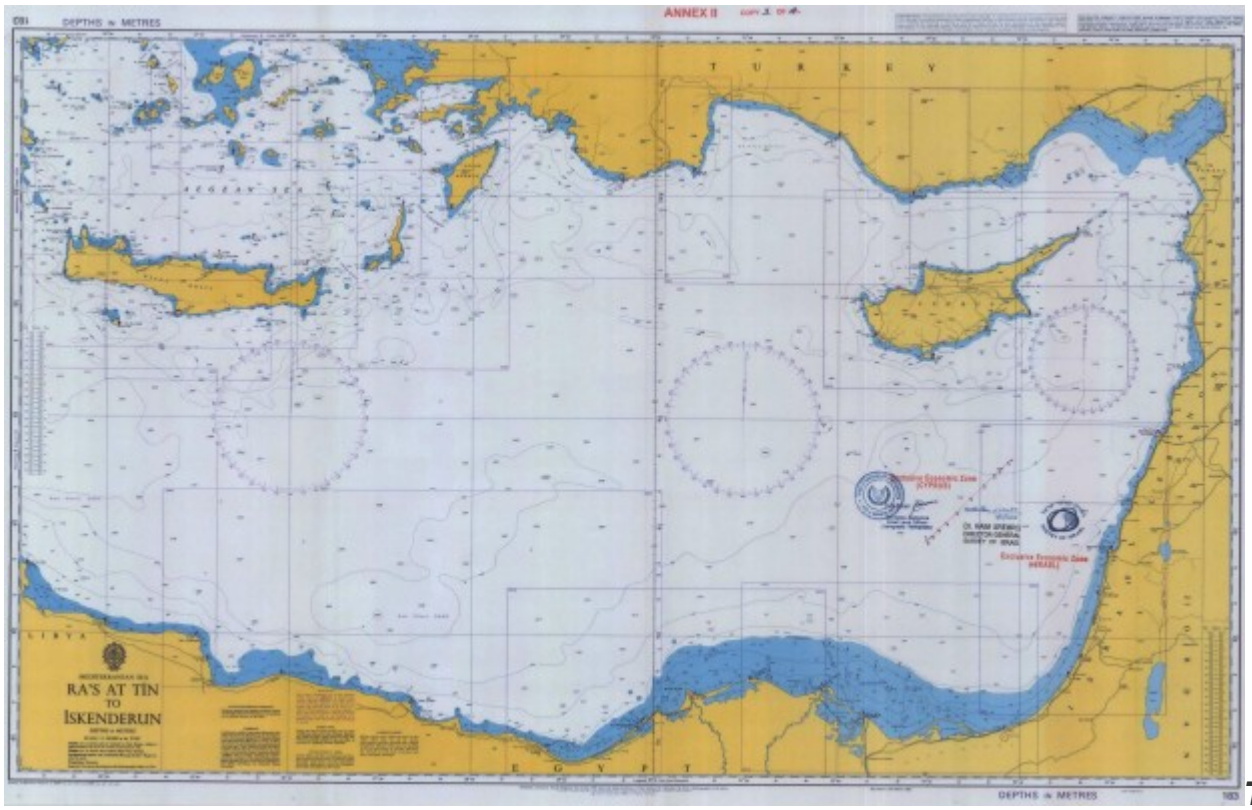
2 Οκτωβρίου 2013

Του Χρήστος Ιακώβου

Πρόσκληση σε εκδήλωση που θα γίνει στη Λεμεσό, με θέμα: “Η Κύπρος και το Σιωνιστικό Κίνημα, 1897 – 1903”

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΟΛΙΤΩΝ
ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
Η **Δεξαμενή Σκέψης “Άγιος Νικόλαος”** και το **Κυπριακό Κέντρο Μελετών** (ΚΥΚΕΜ)
σας προσκαλούν στην πρώτη διάλεξη του **κύκλου της Ακαδημίας Πολιτών**,
για το έτος 2013 – 2014, με θέμα:
«**Η Κύπρος και το Σιωνιστικό Κίνημα, 1897 – 1903: Η προσπάθεια εποικισμού και συμπερίληψης της Κύπρου στο υπό ίδρυση κράτος του Ισραήλ**»
Ομιλητής
Χρήστος Ιακώβου
Διευθυντής του Κυπριακού Κέντρου Μελετών
Παρασκευή, 20 Σεπτεμβρίου, 7.30 μ.μ.

Παρά το προαύλιο του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου
Λεμεσός
Πληροφορίες: Τηλ. 99662992, 99932212
Στο πρώτο Σιωνιστικό Συνέδριο, το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Βασιλεία της Ελβετίας το 1897 με σκοπό την ίδρυση εβραϊκού εθνικού κράτους, τέθηκε από τον Γερμανοεβραίο Ντέιβις Τράις το θέμα της συμπερίληψης της Κύπρου στα γεωγραφικά όρια του μελλοντικού κράτους του Ισραήλ. Ο Τράις πρότεινε την Κύπρο για μία σειρά από λόγους και εισηγήθηκε τον ταχύτατο εποικισμό του νησιού από Εβραίους της Ευρώπης. Η ιδέα αυτή εγκατελήφθη στο έκτο Σιωνιστικό Συνέδριο το 1903. Η διάλεξη πραγματεύεται τους λόγους που οδήγησαν στην σύλληψη και αποτυχία της σιωνιστικής ιδέας για την Κύπρο καθώς επίσης και τους πολιτικούς χειρισμούς που έτυχε μεταξύ 1897 και 1903, μέσα από υλικό το οποίο προέρχεται από τα Βρετανικά και τα Εβραϊκά Σιωνιστικά Αρχεία.
ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Στα τέλη του 19ου αιώνα αναδύθηκε στην Κεντρική και Δυτική Ευρώπη το Εβραϊκό εθνικό κίνημα το οποίο διασυνδέθηκε από την αρχή με το σκοπό της δημιουργίας εβραϊκής εθνικής εστίας στην Παλαιστίνη, ως μόνιμη λύση στο «Εβραϊκό Πρόβλημα» στην Ευρώπη, και το οποίο έγινε ευρέως γνωστό με το όνομα «Σιωνιστικό Κίνημα».
Το όνομα αυτό προέρχεται από την εβραϊκή λέξη «Σιών», η οποία αποτελεί την ονομασία ενός βουνού πλησίον των Ιεροσολύμων και σταδιακώς η λέξη ταυτίστηκε με την ίδια την πόλη. Στην εβραϊκή ιστορία η λέξη έλαβε συμβολικό χαρακτήρα δηλώνοντας τον πόθο των εβραίων να επιστρέψουν στην προγονική γη, κάθε φορά που εξαναγκάζοντο σε εξορία από τα εδάφη τους.

Το κίνημα αυτό θεσμοθετήθηκε στη Βασιλεία της Ελβετίας, όπου πραγματοποιήθηκε το πρώτο συνέδριο το 1897 και ιδρύθηκε η Διεθνής Σιωνιστική

Οργάνωση. Εμπνευστής και αργότερα ηγετική μορφή του κινήματος υπήρξε ο Αυστρο-Ουγγρικής καταγωγής Θήοντορ Χερτζλ (1860-1904), ο οποίος εξελέγη πρώτος πρόεδρος Οργανισμού. Η δράση του υπήρξε καταλυτική για τη μετέπειτα δημιουργία του κράτους του Ισραήλ. Το όραμά του το περιέγραψε στο βιβλίο «Το Εβραϊκό Κράτος» το οποίο εξεδόθη το 1896.

Η Κύπρος, λόγω της γειτνίασης με την Παλαιστίνη, άρχισε να μπαίνει στους σιωνιστικούς σχεδιασμούς πρώτα ως βρετανική περιοχή που θα μπορούσε να ανταλλαγεί με την υπό οθωμανική κατοχή τότε Παλαιστίνη και αργότερα ως ασφαλής προορισμός εποικισμού από Εβραίους, προτού μετακινηθούν στον τελικό προορισμό που ήταν η Παλαιστίνη. Εις αμφότερες τις περιπτώσεις οι σχεδιασμοί προσέκρουσαν στην κατηγορητική άρνηση των Βρετανών, οι οποίοι ιεραρχούσαν το νησί ψηλά στο γεωστρατηγικό τους σχεδιασμό στην περιοχή, λόγω του δόγματος συγκράτησης της Ρωσίας μακριά από τα θερμά ύδατα της Μεσόγειο και λόγω της εγγύτητας της Κύπρου προς τη Διώρυγα του Σουέζ. Ένας άλλος λόγος που αποδυνάμωνε αυτή την ιδέα ήταν η έλλειψη υποστήριξης της από την πλειοψηφία των Εβραίων που συμμετείχαν στα σιωνιστικά συνέδρια, με αποτέλεσμα τόσο η ιδέα όσο και εγχείρημα εποικισμού της Κύπρου να περιοριστούν σε ένα μικρό κύκλο εβραίων σιωνιστών και να μην τύχουν ευρείας αποδοχής και υποστήριξης.

Το πιο ενδιαφέρον όμως σχέδιο ήταν αυτό που συνέλαβε ο Γερμανοεβραίος Ντέιβις Τράις (1870-1935) και το οποίο προσπάθησε ανεπιτυχώς να προωθήσει. Από την αρχή της ίδρυσης του Σιωνιστικού Κινήματος υποστήριξε ότι η Κύπρος εκτός από ασφαλής προορισμός για τους Εβραίους έπρεπε να αποτελέσει, μαζί με τη χερσόνησο του Σινά, μέρος του υπό ίδρυση κράτους του Ισραήλ.

Την ιδέα αυτή την έθεσε επισήμως στο δεύτερο σιωνιστικό συνέδριο το 1898.αφού την συζήτησε επανειλημμένως με τον Χερζλ. Η ιδέα αυτή δεν έτυχε θερμής αποδοχής από τους ευρύτερους σιωνιστικούς κύκλους για δύο λόγους. Πρώτος, λόγω του ότι η Κύπρος ήταν κάτω από Βρετανικό έλεγχο, δεν ήθελαν το θέμα αυτό να προκαλέσει τριβές με τη Βρετανία και να έχαναν την όποια βρετανική υποστήριξη προς το σιωνιστικό σκοπό που ήταν η δημιουργία εβραϊκού κράτους στην Παλαιστίνη. Ο δεύτερος λόγος αφορά την απουσία στενής ιστορικής σχέσης των εβραίων με την Κύπρο γεγονός που το νησί δεν προκαλούσε το ενδιαφέρον αφού ως εδαφικός χώρος ήταν εκτός της σιωνιστικής ιδεολογίας, η οποία ήταν στενά συνδεμένη με την Παλαιστίνη.

Ο Τράις επεσκέφθη το νησί για διερευνητικές επαφές το Νοέμβριο του 1899. Σε συνάντησή του με τον Βρετανό κυβερνήτη της Κύπρου σερ Χέϋνς Σμιθ υπέβαλε συγκεκριμένο σχέδιο εποικισμού της Κύπρου από Εβραίους με σκοπό να το

προωθήσει ο κυβερνήτης προς τη Βρετανική κυβέρνηση. Το σχέδιο αποτελεί ένα μεσοπρόθεσμο πλάνο για ενίσχυση της Εβραϊκής παρουσίας στην Κύπρο, αποτελούμενο από εννέα σημεία και με πιο ισχυρό επιχείρημα για να πείσει τους Βρετανούς το ότι η παρουσία των Εβραίων στην Κύπρο θα αποδυνάμωνε το αίτημα των Ελλήνων για Ένωση με την Ελλάδα και αυτό θα έλυε το πιο σοβαρό και εν εξελίξει πολιτικό πρόβλημα που αντιμετώπιζαν οι Βρετανοί τότε στην Κύπρο. Από τα εννέα σημεία του σχεδίου ξεχωρίζουν η απαίτηση να παραχωρηθεί γη στους εβραίους από την αποικιακή διοίκηση καθώς επίσης, πέραν της διευκόλυνσης εγκατάστασης Εβραίων από τη Ρωσία και την Πολωνία, να διευκολυνθεί η παραχώρηση υπηκοότητας σε Εβραίους που θα έφθαναν στην Κύπρο. Το σχέδιο αυτό, όπως ήταν αναμενόμενο, δεν έτυχε της αποδοχής των Βρετανών. Μάλλον το είδαν ως απειλή.

Ο Τράις, μετά από πείσμονες προσπάθειες, έπεισε τον Χερζλ να θέσει το θέμα της Κύπρου κατά τη συνάντηση του με τον Βρετανό υπουργό αποικιών Τζόζεφ Τσάμπερλαιν (1836-1914) στις 23 Οκτωβρίου 1902. Σύμφωνα με τα απομνημονεύματα του Χερτζλ («Ημερολόγιο») φέρεται ο πρόεδρος του Σιωνιστικού Συνεδρίου να είπε μεταξύ άλλων στον Τσάμπερλαιν: «οι Μουσουλμάνοι μπορούν εύκολα να μετακινηθούν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, οι Έλληνες θα πωλήσουν ευχαρίστως τη γη τους σε καλή τιμή και να μεταναστεύσουν στην Αθήνα ή την Κρήτη». Ο Τσάμπερλαιν απορρίπτοντας την πρόταση απάντησε, σύμφωνα με τον Χερτζλ: «Η Βρετανία έχει συμβατικές υποχρεώσεις έναντι των κατοίκων της Κύπρου και οφείλει να τις εφαρμόσει» και συνεχίζοντας είπε: «θα υπάρχουν μεγάλες δυσκολίες εάν οι Έλληνες του νησιού αντισταθούν και αυτό μπορεί να προκαλέσει την εμπλοκή της Ελλάδας και της Ρωσίας».

Η άρνηση των Βρετανών υπήρξε οριακό σημείο στις σιωνιστικές προσπάθειες του Χερτζλ και του Τράις. Λίγο μετά την συνάντηση εκείνη ο Χερτζλ πέθανε και στο έκτο σιωνιστικό συνέδριο το 1903 αποφασίστηκε ότι ο μόνος γεωγραφικός στόχος για την ίδρυση εβραϊκού κράτους ήταν η Παλαιστίνη. Παρά τις προσπάθειες του Τράϊς να αναβιώσει τη σιωνιστική ιδέα για την Κύπρο μετά τον Α’ Παγκόσμιο Πόλεμο και τη διάλυση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ουδέποτε αυτή η ιδέα έτυχε αποδοχής και παρέμεινε περισσότερο μία περιθωριακή ατομική προσπάθεια ενός πείσμονα Γερμανοεβραίου εθνικιστή.

Πηγή: infognomonpolitics.blogspot.it –**geopolitics-gr.blogspot.com** – **mignatiou.com**